षष्ठः पाठः–गृहं शून्यं सुतां विना

प्रश्न 1:

अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्ताराणि संस्कृतभाषया लिखत-

(क) दिष्ट्या का समागता?

(ख) राकेशस्य कार्यालये का निश्चिता?

(ग) राकेशः शालिनीं कुत्र गन्तुं कथयति?

(घ) सायंकाले भ्राता कार्यालयात् आगत्य किं करोति?

(ङ) राकेशः कस्याः तिरस्कारं करोति?

(च) शालिनी भ्रातरम् कां प्रतिज्ञां कर्तुं कथयति?

(छ) यत्र नार्यः न पूज्यन्ते तत्र किं भवति?

उत्तर 1:

(क) दिष्ट्या शालिनी समागता?

(ख) राकेशस्य कार्यालये एका महत्त्वपूर्ण गोष्ठी निश्चिता?

(ग) राकेशः शालिनीं चिकित्सिकां प्रति गन्तुं कथयति?

(घ) सायंकाले भ्राता कार्यालयात् आगत्य हस्तपादादिकं प्रक्षाल्य वस्त्राणि च परिवर्त्य पूजागृहं गत्वा दीपं प्रज्वालयति भवानीस्तुतिं चापि करोति।

(ङ) राकेशः सृष्टेः उत्पादिन्याः शक्त्याः तिरस्कारं करोति।

(च) शालिनी भ्रातरम् कन्यायाः रक्षणे तस्याश्च पाठने दत्तचित्तं भवितुं प्रतिज्ञां कुर्तुं कथयति।

(छ) यत्र नार्यः न पूज्यन्ते तत्र सर्वाः क्रिया अफलाः भवति?

प्रश्न 2:

अधोलिखितपदानां सस्कृतरूपं (तत्समरूपं) लिखत-

(क) कोख

(ख) साथ

(ग) गोद

(घ) भाई

(ङ) कुआँ

(च) दूध

उत्तर 2:

(क) कोख	**कुक्षि**
(ख) साथ	**सह**
(ग) गोद	**क्रोड्**
(घ) भाई	**भ्राता**
(ङ) कुआँ	**कुप:**
(च) दूध	**दुग्धम्**

प्रश्न 3:

उदाहरणमनुसृत्य कोष्ठकप्रदत्तेषु पदेषु तृतीयाविभक्तिं प्रयुज्य रिक्तस्थानानि पूरयत-

(क) <u>मात्रा</u> सह पुत्री गच्छति (मातृ)

(ख) .... विना विद्या न लभ्यते (परिश्रम)

(ग) छात्र: .... लिखति (लेखनी)

(घ) सूरदास: .... अन्ध: आसीत् (नेत्र)

(ङ) स: .... साकम् समयं यापयति। (मित्र)

उत्तर 3

(क) **मात्रा** सह पुत्री गच्छति

(ख) **परिश्रमेण** विना विद्या न लभ्यते

(ग) छात्र: **लेखन्या** लिखति

(घ) सूरदास: **नेत्राभ्याम्** अन्ध: आसीत्

(ङ) स: **मित्रेण** साकम् समयं यापयति।

प्रश्न 4:

'क' स्तम्भे विशेषणपदं दत्तम् 'ख' स्तम्भे च विशेष्यपदम्। तयोर्मेलनम् कुरुत-

'क' स्तम्भः	'ख' स्तम्भः
(1) स्वस्था	(क) कृत्यम्
(2) महत्वपूर्णा	(ख) पुत्री
(3) जघन्यम्	(ग) वृत्तिः
(4) क्रीडन्ती	(घ) मनोदशा
(5) कुत्सिता	(ङ) गोष्ठी

उत्तर 4:

'क' स्तम्भः	'ख' स्तम्भः
(1) स्वस्था →	(घ) मनोदशा
(2) महत्वपूर्णा →	(ङ) गोष्ठी
(3) जघन्यम् →	(क) कृत्यम्
(4) क्रीडन्ती →	(ख) पुत्री
(5) कुत्सिता →	(ग) वृत्तिः

प्रश्न 5:

अधोलिखितानां पदानां विलोमपदं पाठात् चित्वा लिखत-

(क) श्वः

(ख) प्रसन्ना

(ग) वरिष्ठा

(घ) प्रशंसितम्

(ङ) प्रकाशः

(च) सफलाः

(छ) निरर्थकः

उत्तर 5:

(क) श्वः	**अद्य**
(ख) प्रसन्ना	**चिन्तिता**
(ग) वरिष्ठा	**कनिष्ठा**
(घ) प्रशंसितम्	**निर्घृणम्**
(ङ) प्रकाशः	**अन्धकारः**
(च) सफलाः	**अफलताः**
(छ) निरर्थकः	**सार्थकः**

प्रश्न 6:

रेखाङ्कितपदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-

(क) प्रसन्नतायाः विषयोऽयम्।

(ख) सर्वकारस्य घोषणा अस्ति।

(ग) अहम् स्वापराधं स्वीकरोमि।

(घ) समयात् पूर्वम् आयासं करोषि।

(ङ) अम्बिका क्रोडे उपविशति।

उत्तर 6:

(क) **कस्याः** विषयोऽयम्?

(ख) **कस्य** घोषणा अस्ति?

(ग) अहम् **किम्/कम्** स्वीकरोमि?

(घ) **कस्मात्** पूर्वम् आयासं करोषि?

(ङ) अम्बिका **कुत्र** उपविशति?

प्रश्न 7 :

अधोलिखिते सन्धिविच्छेदे रिक्त स्थानानि पूरयत-

यथा - **नोक्तवती**		**न**		**उक्तवती**
सहसैव	=	सहसा	+	....
परामर्शानुसारम्	=	....	+	अनुसारम्
वधार्हा	=	....	+	अर्हा
अधुनैव	=	अधुना	+	....
प्रवृत्तोऽपि	=	प्रवृत्तः	+	....

उत्तर 7 :

सहसैव	=	सहसा	+	**एव**
परामर्शानुसारम्	=	**परामर्श**	+	अनुसारम्
वधार्हा	=	**वध**	+	अर्हा
अधुनैव	=	अधुना	+	**एव**
प्रवृत्तोऽपि	=	प्रवृत्तः	+	**अपि**